

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus**Tuomio
Annettu kansliassa**

15/147873

09.11.2015

Asianumero
R 15/423

Puheenjohtaja Käräjätuomari Laura Nordberg

Syyttäjä Kihlakunnansyyttäjä Heidi Nummela

Vastaja Pentti Tapani Palorinne
Lasse Antero Penttilä

Asianomistajat Salkunen Henna Johanna
Eetu Aleksanteri Vihantola
Lari Jussi Tapani Vihantola
Vihantola Joel Benjamin
Vihantola Lassi-Jussi
Vihantola Raija Maria

Kuultavat Aec Rakennus Oy Projektinjohto
Etelä-Suomen Aluehallintovirasto/Työsuojelun vastuualue
Rakennus Laprip Oy

Asia Kuolemantuottamus

Vireille 03.07.2015

Syyttäjän rangaistusvaatimukset

1. Työturvallisuusrikos
5560/R/0009049/14
Rikoslaki 47 luku 1 § 1
Työturvallisuuslaki 8 §, 10 §, 32 §, 49 §, 51 §, 52 §
Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 3 §, 10 §, 13 §, 16-17 §,
27-28 §, 31 §

04.12.2013 Porvoo

Palorinne ja Penttilä ovat kumpikin osaltaan työnantajan tai tämän edustajan asemassa tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoneet työturvallisuusmääräyksiä ja aiheuttaneet työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan ja mahdollistaneet työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä.

PALORINNE on toiminut rakennustyömaalla AEC Rakennus Oy Projektinjohtajan (päätoimeksittäjän) palveluksessa vastaavana mestarina. Hän on laiminlyönyt työmaalla riittävän valvonnan sekä työtehtävien tekemisestä että hänen alaisensa toimivien työnjohtajien toiminnasta. Hän on laiminlyönyt suunnitella tai varmistaa, että työt putoamisvaarallisella alueella voidaan tehdä turvallisesti. Katolla olisi tullut olla riittävän turvallinen ja tarkoituksenmukainen nousutie. Siellä tehtävien töiden putoamissuojaus olisi kuulunut toteuttaa rakenteellisesti ja suojavaalijaita käyttäen.

PENTTILÄ on toimiessaan rakennustyömaalla Rakennus Laprip Oy:n (pääurakoitsija) työnjohtajana ja työmaan työsuojelupäällikkönä laiminlyönyt

tarkkailla työoloja, työtapojen turvallisuutta ja ryhtyä niiden vaatimiin toimenpiteisiin. Hän on laiminlyönyt suunnitella tai varmistaa, että työt putoamisvaarallisella alueella voidaan tehdä turvallisesti. Katolla olisi tullut olla riittävän turvallinen ja tarkoituksenmukainen nousutie. Siellä tehtävien töiden putoamissuojaus olisi kuulunut toteuttaa rakenteellisesti ja suojavaaljaita käyttäen.

Vihantola on työskennellyt ST Rakennus-Pelti Oy:n peltityöntekijänä AEC Rakennus Oy Projektinjohdon rakennustyömaalla, missä pääurakoitsijana on toiminut Rakennus Laprip Oy. Hän on mennyt välikatolle siirtämään kompressoria siinä tarkoituksessa, että se pystyttäisiin kytkemään jatkojohtoon. Vihantola on kiivennyt katolle takapihalla sijainneen haki-telineen ja kattoa vasten nojanneiden puutikapuiden kautta. Vihantola ei ole käyttänyt turvaaljaita, eikä katolla ole ollut putoamista estäviä suojarakenteita. Vihantola on liukastuessaan tai muutoin tasapainonsa menettäessään pudonnut katolta puutikapuiden kanssa noin kuuden metrin korkeudelta pää edellä maahan. Vihantola on menehtynyt putoamisen seurauksena.

Edellä mainitut laiminlyönnit ovat omalta osaltaan myötävaikuttaneet onnettomuuden syntyyn.

2. Kuolemantuottamus
5560/R/0009049/14
Rikoslaki 21 luku 8 §

04.12.2013 Porvoo

Palorinne ja Penttilä ovat huolimattomuudellaan osaltaan aiheuttaneet Vihantolan kuoleman.

Palorinne ja Penttilä ovat syytekohtassa 1 mainittujen laiminlyöntien johdosta osaltaan myötävaikuttaneet siihen, että Vihantola on päässyt putoamaan katolta ja menehtynyt putoamisen johdosta aiheutuneisiin kallomurtumiin, aivorepeämiin ja verenvuotoon.

Syyttäjän muu vaatimus

Todistelukustannusten korvaaminen syytekohtassa 1

Vastaaja on velvoitettava korvaamaan valtiolle todistelukustannukset.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Asianomistajien vaatimukset

Asianomistajan korvausvaatimus syytekohtassa 2

Asianomistaja Henna Salkunen on yhtynyt syyttäjän esittämään teonkuvaukseen ja rangaistusvaatimukseen vastaajia vastaan.

Asianomistaja Henna Salkunen on vaatinut, että vastaajat Pentti Palorinne ja Lasse Penttilä on velvoitettava suorittamaan yhteisvastuullisesti osallisuutensa mukaan:

1. Salkuselle puolison menetyksen aiheuttamasta henkisestä kärsimyksestä 10.000 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen tekopäivästä 4.12.2013 lukien,

2. Joel Vihantolalle elatuksen menetyksestä 5.12.2013-30.9.2015 3.501,11 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen vaatimuksen tiedoksiantopäivästä lukien sekä tästä eteenpäin kuukausittain 155,92 euroa kunnes Joel Vihantola täyttää 18 vuotta.

Lisäksi Pentti Palorinne ja Lasse Penttilä on velvoitettava suorittamaan yhteisvastuullisesti asiassa Henna Salkusen oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine laillisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua käräjäoikeuden tuomion antamisesta lukien.

Asianomistajan korvausvaatimus syytekohtassa 2

Asianomistajat Joonas Vihantolan oikeudenomistajat Lassi-Jussi Vihantola, Raija Maria Vihantola, Lari Jussi Tapani Vihantola ja Eetu Aleksanteri Vihantola ovat yhtyneet syyttäjän rangaistusvaatimukseen.

Asianomistajat pyytävät kunnioittavasti, että Itä-Uudenmaan käräjäoikeus;

1) velvoittaa vastaajat Pentti Tapani Palorinteen ja Lasse Antero Penttilän yhteisvastuullisesti suorittamaan vahingonkorvauksena henkisestä kärsimyksestä Joonas Vihantolan äidille Raija Maria Vihantolalle 11.000 euroa, isälle Lassi-Jussi Vihantolalle 11.000 euroa, veljelle Lari Jussi Tapani Vihantolalle 11.000 euroa ja veljelle Eetu Aleksanteri Vihantolalle 11.000 euroa korkolain mukaisine viivästyskorkoineen rikoksen tekopäivästä 4.12.2013 lukien,

2) velvoittaa vastaajat Pentti Tapani Palorinteen ja Lasse Antero Penttilän yhteisvastuullisesti korvaamaan täysimääräisesti asianomistajien oikeudenkäyntikulut sekä asianosaiskulut myöhemmin oikeudenkäynnissä esitettävien laskujen mukaisesti korkolain mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua ratkaisusta.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Kuultava Etelä-Suomen aluehallintovirasto työsuojelun vastuualue on viitannut syyttäjän toimesta esitettyyn.

Vastaus

Vastaajat Palorinne ja Penttilä ovat kiistäneet syyllistyneensä kuolemantuottamukseen tai työturvallisuusrikokseen.

Vastaajat ovat vaatineet, että syytteet kuolemantuottamuksesta ja työturvallisuusrikoksesta hylätään. Vaikka vastoin vastaajien käsitystä katsottaisiin vastaajien syyllistyneen työturvallisuusrikokseen, tulee joka tapauksessa syyte kuolemantuottamuksesta hylätä. Vastaajien menettelyn ja Vihantolan menehtymisen välillä ei ole syy-yhteyttä.

Vastaajat ovat kiistäneet siten syyllistyneensä minkäänlaiseen moitittavaan menettelyyn. Mikäli vastoin vastaajien kantaa katsottaisiin, että moitittavuutta on ollut olemassa, sen aste ei ole ollut törkeän tuottamuksellista tai tahallista. Syytteet tulee kaikilta osiltaan hylätä, mutta mikäli vastoin vastaajien kantaa katsottaisiin, että työturvallisuusrikoksen tunnusmerkistö on joltain osin tapahtunut, tulee vastaajat jättää tuomitsematta rangaistukseen.

Putoamissuojaus/virheellinen merkintä haastehakemuksessa

Haastehakemuksessa on virheellisesti todettu riidattomana seikkana, että katolla ei olisi ollut rakenteellisia putoamissuojauksia. Tältä osin vastaajat toteavat, että katon loivemmalla puolella on ollut kaiteet, ja jyrkemmällä puolella (josta nyt on kysymys) rakenteellinen putoamissuojaus on ollut metallirakenteinen Haki-teline. Seikka ei siis missään tapauksessa ole riidaton.

Asianomistajien vahingonkorvausvaatimukset

Vastaajat ovat kiistäneet asianomistajien korvausvaatimukset.

Oikeudenkäyntikulut

Vastaajien oikeudenkäyntikulut tulee korvata valtion varoista.

Kuultava Rakennus Laprip Oy

Rakennus Laprip Oy on lausunut vahingonkorvauslain 7 luvun 5 §:n nojalla, että mikäli korvausvastuun katsotaan määräytyvän isännänvastuun perusteella ja rikosoikeudellinen vastuu on olemassa, ei korvausvaatimuksista ole huomautettavaa.

YKSITYISOIKEUDELLISIA VAATIMUKSIA KOSKEVA KÄSITTELYRATKAISU

Käräjäoikeus on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 3 luvun 3 §:n nojalla päättänyt, että asianomistajien yksityisoikeudelliset vaatimukset käsitellään erikseen riita-asian oikeudenkäynnistä säädettyssä järjestyksessä.

Todistelu

Henkilötodistelu

Syytekohtat 1-2

Syyttäjä:

1. Vastaaja Palorinne todistelutarkoituksessa
2. Vastaaja Penttilä todistelutarkoituksessa
3. Todistaja Toomas Kask
4. Todistaja Kumpulainen
5. Todistaja Aaltonen
6. Todistaja Laurell
7. Todistaja Rautavuori
8. Kuultava Rissanen todistelutarkoituksessa
9. Aluehallintoviraston edustaja Leinonen

Kirjalliset todisteet

Syytekohtat 1-2

Syyttäjä:

1. Aluehallintoviraston tarkastuskertomus 28.11.2013 (liite 2, s. 54-56)
2. Aluehallintoviraston tarkastuskertomus 20.12.2013 (liite 3, s. 57-61)
3. Kattotyösuunnitelma ja seinätyöohje (liite 6, s. 71-72)
4. Rakennuttajan työturvallisuusasiakirja (liite 7, s. 73-81)
5. Työturvallisuusohjeet liitteineen (liite 8, s. 82-84)
6. Valokuvaliite (liite 10, s. 87-91)
7. Aluehallintoviraston lausunto 26.9.2014 (liite 12, s. 94-99)

Vastajat:

1. Kattotyösuunnitelma ja rakennuttajan työturvallisuusasiakirja, esitutkintapöytäkirjan sivut 71 ja 73-81
2. Aluehallintoviraston tarkastuskertomus 28.11.2013, esitutkintapöytäkirjan sivut 54-56
3. Joonas Vihantolan perehdyttämislomake 15.11.2013, esitutkintapöytäkirjan sivu 83
4. Kuva tapahtumapaikalta
5. Ote Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry:n julkaisusta 142-2010 Työtelineet ja putoamisen estävät suojarakenteet
6. Ote Kattoliitto ry:n Kattotöiden turvallisuusopas -julkaisusta
7. Esitutkintapöytäkirjan s. 114-115
Palorinteen sähköpostit AVI:n Leinoselle

Muu oikeudenkäyntiaineisto

Vastajat:

1. Kaksi havainnepiirrosta rakennuksesta, haki-telineistä ja vastaajien käsityksen mukaisesta Vihantolan käyttämästä reitistä katolle

Tuomion perustelut

Syyksilukeminen

Palorinne ja Penttilä ovat syyllistyneet alla kuvatulla tavalla siihen rikokseen, josta heille syytekohtassa 1 on vaadittu rangaistusta.

Syyte kuolemantuottamuksesta kohtassa 2 on hylätty.

Syyksilukemisen perusteet

I Työturvallisuusrikos

1. Asian taustaa

Pentti Palorinne on tapahtuma-aikaan toiminut AEC Rakennus Oy Projektinjohdon (pää toteuttaja) rakennustyömaalla AEC Rakennus Oy Projektinjohdon palveluksessa vastaavana mestarina. Palorinne on saanut AEC

Rakennus Oy Projektinjohdon työturvallisuuskoordinaattorina toimineelta Esa Rissaselta tehtäväksi vastata yhdessä Lasse Penttilän kanssa työturvallisuusasioista. Palorinteen tehtävänä oli vastata siitä, että työt tehdään annettujen suunnitelmien mukaan ja että työn laatu vastaa sitä, mitä on tilattu. Palorinne on myös valvonut työmaata. AEC Rakennus Oy Projektinjohdon alapuolella vastuuhierarkiassa on ollut Rakennus Laprip Oy, joka huolehti kaikista muista urakoista paitsi lvi-urakasta.

Lasse Penttilä on toiminut työmaalla Rakennus Laprip Oy:n (pääurakoitsija) työnjohtajana ja työmaan työsuojelupäällikkönä. Penttilä on vastannut työtehtävien jakamisesta työmiehille. Hänen tehtävänä on myös ollut tarkastaa, että työt tehdään ohjeistuksen mukaisesti sekä perehdyttää kaikki työntekijät, myös peltityöntekijät, ennen töiden aloittamista.

ST-Rakennus-Pelti Oy, jonka peltityöntekijänä Joonas Vihantola on työskennellyt, on tehnyt peltityöt aliurakointina Rakennus Laprip Oy:lle. Joonas Vihantola on 4.12.2013 mennyt välikatolle siirtämään kompressoria, jotta se pystyttäisiin kytkemään jatkojohtoon. Vihantola on kiivennyt katolle haki-telineen ja kattoa vasten nojanneiden puutikapuiden kautta. Hänellä ei ole ollut turvavaljaita. Vihantola on liukastuessaan tai muutoin tasapainonsa menettäessään pudonnut katolta puutikapuiden kanssa noin kuuden metrin korkeudelta pää edellä maahan ja menehtynyt putoamisen seurauksena.

2. Vastuuasemasta ja sovellettavista säännöksistä

Rikoslain 47 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta 1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai 2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoo työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä, on tuomittava työturvallisuusrikoksesta.

Rikoslain 47 luvun 7 §:n mukaan luvussa rangaistavaksi säädetystä työnantajan tai tämän edustajan menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen. Saman lainkohdan mukaan lakia sovelletaan myös yhteisellä työpaikalla toimivaan pääasiallista määräysvaltaa käyttävään työnantajaan, muuhun työnantajaan sekä itsenäiseen työnsuorittajaan siten kuin 49-51 ja 53 §:ssä säädetään ja yhteisellä rakennustyömaalla pääurakoitsijaan, rakennuttajaan tai muuhun henkilöön, joka johtaa tai valvoo rakennushanketta siten kuin 52 §:ssä säädetään.

Työturvallisuuslain 51 §:n mukaan yhteisellä työpaikalla velvollisuus huolehtia työpaikan yleisestä työturvallisuudesta on työnantajalla, joka käyttää pääasiallista määräysvaltaa. Yhteisellä rakennustyömaalla tämä velvollisuus on lain 52 §:n 1 momentin mukaan pääurakoitsijan tai muun rakennushanketta johtavan tai valvovan asemassa olevalla työnantajalla. Lainkohdan 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteisen rakennustyömaan rakennuttajan, pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuuksista ja niiden jakaantumisesta.

Työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä.

Saman lain 10 §:n mukaan työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.

Rakennustyön turvallisuudesta annetun asetuksen (205/2009), jäljempänä rakennustyöasetuksen, 3 §:n mukaan rakennushankkeessa on rakennuttajan, suunnittelijan, työnantajan ja itsenäisen työnsuorittajan yhdessä ja kunkin osaltaan huolehdittava siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville eikä muille työn vaikutuspiirissä oleville. Päätoteuttajan on huolehdittava perehdyttämällä ja opastamalla siitä, että kaikilla yhteisen rakennustyömaan työntekijöillä on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja että he tuntevat kyseessä olevan rakennustyömaan vaara- ja haittatekijät sekä niiden poistamiseen tarvittavat toimenpiteet.

Rakennustyöasetuksen 13 §:n mukaan päätoteuttajan on muun muassa jatkuvasti tarkkailtava työpaikalla toimivien työnantajien ja itsenäisten työnsuorittajien toimintoja ja niiden yhteensovittamista, veloitteiden täytäntöönpanoa, työturvallisuuden tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Tällöin päätoteuttajan on tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyteen sekä toteutettava tarvittavat tuloksellisemmat turvallisuustoimenpiteet.

Käräjäoikeus katsoo kyseessä olleen edellä mainittujen säännösten tarkoittama yhteinen rakennustyömaa, jossa AEC Rakennus Oy Projektinjohdolle työmaan johtovelvollisuuksista vastaavana päätoteuttajana on kuulunut pääasiallista määräysvaltaa käyttävälle työnantajalle asetetut velvollisuudet Pentti Palorinteen toimiessa sen edustajan asemassa ja jossa Lasse Penttilä on pääurakoitsijana toimineen Rakennus Laprip Oy:n työnjohtajana ja siten työnantajan edustajana osaltaan vastannut työturvallisuudesta.

3. Putoamissuojauksen suunnittelu ja toteutus

3.1 Säännökset

Rakennustyöasetuksen 10 §:n mukaan päätoteuttajan on tehtävä ennen rakennustöiden aloittamista kirjallisesti työturvallisuutta koskevat suunnitelmat, joiden mukaan työt, työvaiheet ja niiden ajoitus järjestetään mahdollisimman turvallisiksi ja ettei niistä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville ja muille työn vaikutuspiirissä oleville. Tällöin päätoteuttajan on riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työmaan yleisistä työtehtävistä, työolosuhteista ja työympäristöstä aiheutuvat rakennustyön vaara- ja haittatekijät. Vaara- ja haittatekijät on poistettava asianmukaisesti sekä milloin niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työmaalla työskentelevien ja muille työn vaikutuspiirissä olevien turvallisuudelle ja terveydelle. Suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa putoamissuojauksen toteuttamiseen. Suunnitelmat on tarkistettava olosuhteiden muuttuessa, ja ne on muutenkin pidettävä ajan tasalla.

Rakennustyöasetuksen 27 §:n mukaan putoamisen estävien suojarakenteiden ja -laitteiden, kuten esimerkiksi suojakaiteiden, on oltava suojausvaikutukseltaan mahdollisimman yhtenäisiä. Asetuksen 28 §:n mukaan sellaisten työtasojen ja kulkuteiden vapailta sivuilla, joilta voidaan pudota kahta metriä korkeammalta, sekä muulloinkin, milloin on olemassa erityinen tapaturman tai hukkumisen vaara, on oltava suojakaiteet tai muut suojarakenteet. Telineiden työtasot on varustettava kaiteilla, jos

putoamiskorkeus on yli 2 metriä. Korkealla tehtävässä työssä on käytettävä putoamisen estävällä suojauksella varustettuja työtaseja tai henkilönostolaitteita taikka suojaverkkoja tai muita rakenteisiin kiinnitettäviä putoamisen estäviä suojarakenteita. Jos tällaisten laitteiden tai rakenteiden käyttäminen ei työn luonteen vuoksi ole mahdollista, on käytettävä tarkoitukseen soveltuvaa putoamisen estävää valjastyypistä henkilönsuojainta köysineen. Köydet on kiinnitettävä turvallisesti.

3.2 Näyttö

Palorinne on kertonut, että kirjallisena todisteena esitetty kattotyösuunnitelma (vastaajien kirjallinen todiste 1, syyttäjän todiste 3) tehtiin kattotöiden tekemistä aloitettaessa ja siihen merkittiin, mitä katolla tehdään ja millaisia turvalaitteita tarvitaan. Putoamissuojaussuunnitelman ja muiden työturvallisuuteen liittyvien asiakirjojen tekeminen oli AEC Rakennus Oy:n velvollisuutena. Normaalisti putoamissuojaussuunnitelman tekee joku suunnittelija, mutta koska tällä kertaa niin ei tapahtunut, olivat Palorinne ja Penttilä tehneet kattotyösuunnitelman. Työntekijöiden taskuissa oli kopiot kattotyösuunnitelmasta. Kattotöiden tekemistä aloitettaessa pidettiin työaloitus- ja työturvallisuuskokous, jossa myös kattotyöntekijät olivat mukana, joten kenellekään ei pitänyt jäädä epäselväksi, mitä työssä tehdään. Palorinne on kertonut, että katon jyrkemmällä puolella oli haki-telineet ja loivemmalla puolella kattoa oli kaiteet tavaroiden ja myös ihmisten putoamisen esteenä. Palorinne on kertonut, että turvaköysi olisi ainakin ollut mahdollista pitää koko ajan kiinni katossa katolla työskennellessä. Ehkä 4-5 kertaa he olivat joutuneet huomauttamaan työmiehille, joiden oli nähty työskentelevän katolla ilman turvaköysiä. Aluehallintovirasto teki 28.11.2013 tarkastuksen työmaalle. Tuolloin AVI huomautti, että haki-telineiltä puuttui jalkalistat ja kaksi vaakakaidetta ja että katon loivemmalle puolelle tulee lisätä kaiteita. Puutteet korjattiin heti tarkastuksen jälkeen. Tapahtumahetkellä haki-telineet olivat kuitenkin käyttökiellossa. Ne oli jätetty paikoilleen, koska niitä oli tarkoitus myöhemmin hyödyntää seinätöitä tehtäessä.

Penttilä on kertonut tehneensä kattotyösuunnitelman yhdessä Palorinteen kanssa, vaikka sen laatiminen olisikin ollut turvallisuuskoordinaattorin vastuulla. Kattotyösuunnitelma korvasi putoamissuojaussuunnitelman. Haki-telineet ovat rakenteellinen putoamissuojaus ja ne olivat katon jyrkällä puolella. Niissä työtase oli 1,6 metriä leveä ja kaide yhden metrin korkuinen eli työturvallisuusmääräysten mukainen. Katon loivalla puolella oli suojakaiteet. Niitä tosin purettiin sitä mukaan kun työt valmistuivat. Kaiteiden tarkoituksena oli estää tavaroiden putoaminen katolta. Koska kyseessä oli loiva katto ja kaiteiden kantavuuden ei tarvitse olla samanlainen kuin jos kaiteet olisivat jyrkällä puolella, olisivat kaiteet estäneet myös ihmisen putoamisen. Loivalla puolella kattoa erityisesti turvaköysien oli tarkoitus estää putoaminen. Penttilä on kertonut joutuneensa kerran huomauttamaan molemmille kattotyöntekijöille turvaköysien käyttämisestä kun hän oli huomannut, ettei kummallakaan sellaisia ollut.

Aluehallintoviraston tarkastaja Juhana Leinonen on kertonut, että Aluehallintoviraston tarkastuksella 4.12.2013 (syyttäjän kirjallinen todiste 2) ei löytynyt kirjallista putoamissuojaussuunnitelmaa. Se toimitettiin jälkikäteen, mutta kattotyösuunnitelmana eikä se pitänyt sisällään sellaisia tietoja kuin putoamissuojaussuunnitelmassa olisi pitänyt olla. Näytettäessä Leinoselle vastaajan kirjallista todistetta 1 Leinonen on todennut, että putoamissuojaussuunnitelmassa pitäisi listata kaikki putoamisvaaralliset kohteet ja ilmoittaa, miten putoaminen voitaisiin estää. Nyt esitetty todiste oli yksi osa vaaranarviointia, mutta ei koko työmaata koskeva. Siinä olisi pitänyt

kertoa enemmän sanallisesti, miten putoaminen estetään ja lisätä esimerkiksi yksityiskohtaisesti niistä vaaroista, joita voidaan kohdata kuukulkijalla liikuttaessa. Leinonen on kertonut menneensä kollegansa kanssa tapaturmapaikalle päivystyksen kautta tulleen ilmoituksen jälkeen ja havainneensa, että katolla olleet kaiteet olivat silminnähdyn heiveröiset ja ne oli tehty tavaroiden putoamisen estämistä varten. Jos haki-telineet olisivat kiertäneet koko talon, ei kaiteita olisi tarvinnut olla ollenkaan.

Rissanen on kertonut, että Palorinne teki tässä kohteessa putoamissuojaussuunnitelman ja Rissanen rakennuttajan työturvallisuussuunnitelman, jonka yksi osa putoamissuojaussuunnitelma oli. Rissanen mukaan kattotyösuunnitelma täytti tässä kohteessa putoamissuojaussuunnitelmalta vaaditut seikat.

Vihantolan työnantajana tapahtumahetkellä toimineen todistaja Kumpulaisen mukaan peltityöntekijöille annetun ohjeistuksen mukaan turvalajaita tulee käyttää aina kun mahdollista. Pitkiä peltejä liikuteltaessa se ei aina ole mahdollista ja tällöin rakenteellinen putoamissuojaus on välttämätön.

Todistaja Laurell, joka oli toinen työmaan peltityöntekijöistä, ei ole muistanut, että työskentelikö hän tai Vihantola ilman turvalajaita. Laurellin mukaan tälläkin työmaalla oli tilanteita, joissa valjaita ei voinut kiinnittää minnekään.

Rakennuttajan työturvallisuusasiakirjassa (syyttäjän kirjallinen todiste 4) on todettu, että työmaalle tulee laatia putoamissuojaussuunnitelma ja päätoteuttaja vastaa siitä, että putoamissuojaus toteutetaan työmaalla rakennustöiden turvallisuusmääräyksiä noudattaen.

Vastaajien kirjallisen todisteen 6 mukaan harjakatoilla kyseeseen voi tulla rakennuksen kiertävä teline, mikäli putoamissuojausta ei voida toteuttaa muilla ratkaisuilla.

3.3 Näytön arviointi ja johtopäätökset

Käräjäoikeus toteaa, että rakennustyöasetuksen mukaan korkealla tehtävässä työssä on ensisijaisesti käytettävä rakenteisiin kiinnitettäviä putoamisen estäviä suojarakenteita, joiden on oltava suojausvaikutuksiltaan mahdollisimman yhtenäisiä ja mikäli tällaisten suojarakenteiden käyttäminen ei ole mahdollista työn luonteen vuoksi, on toissijaisesti mahdollista käyttää valjastyyppejä henkilönsuojaimia köysineen. Asiassa on edellä selostetun henkilötodistelun perusteella jäänyt epäselväksi, onko katolla työskenneltäessä ollut mahdollista pitää turvalajaita koko ajan kiinni jossain. Koska Palorinne ja Penttilä ovat joutuneet huomauttamaan peltityömiehille turvalajaiden käyttämisestä, on joka tapauksessa selvää, että turvalajaita ei ole koko ajan käytetty. Aluehallintoviraston tarkastaja Leinosen mukaan loivan katon puolella olleet suojakaiteet näyttivät heiveröisiltä. Penttilä on kertonut, että kaiteiden tarkoituksena oli estää tavaroiden putoaminen, mutta loivalla puolella ollessaan ne olisivat estäneet myös ihmisen putoamisen. Penttilän mukaan nimenomaan turvaköysien tarkoituksena oli estää putoaminen loivan katon puolella, jossa suojakaiteita purettiin sitä mukaan kuin työt valmistuivat.

Käräjäoikeus toteaa, että rakenteelliset putoamissuojaukset eivät ole olleet yhtenäiset ja kiertäneet koko rakennusta rakennuksen päädyt mukaan lukien. Katon loivalla puolella pääosin esineiden putoamisen estämistä varten olleita suojakaiteita on osin poistettu, vaikka työt loivan lappeen puolella ovat olleet vielä kesken. Erityisesti turvalajaiden, joita ei aina kuitenkaan käytetty, tarkoituksena oli toimia loivalla puolella putoamissuojauksena. Käräjäoikeus

toteaa lisäksi, että asiassa ei ole osoitettu, että yhtenäisten rakenteellisten putoamissuojausten käyttäminen ei olisi työn luonteen vuoksi ollut mahdollista. Käräjäoikeus katsoo edellä mainittujen seikkojen perusteella, että putoamissuojaukset eivät ole olleet työturvallisuusmääräysten mukaiset.

Käräjäoikeus katsoo, että työntekijöillä tulee olla yksityiskohtaiset ja konkreettiset ohjeet työtavasta työn eri vaiheissa ja näin erityisesti silloin, kun työtä joudutaan tekemään putoamisvaarallisella alueella. Vaara- ja haittatekijät on tunnistettava ja poistettava asianmukaisesti. Käräjäoikeus katsoo, ettei päätoteuttaja ole myöskään suunnitteluvaiheessa tunnistanut ja poistanut putoamisvaaraa lain vaatimalla tavalla katolla työskennellessä. Tehdystä kattotyösuunnitelmasta ei käräjäoikeuden arvion mukaan ilmene selkeästi, miten putoaminen suojataan työn eri vaiheissa, esimerkiksi haki-telineiden ollessa käyttökiellossa. Käräjäoikeus katsoo, ettei putoamissuojaussuunnitelmaa ole tehty asetuksen 10 §:n edellyttämällä tavalla riittävän selkeästi ja järjestelmällisesti eikä sitä ole pidetty riittävällä tavalla ajan tasalla.

Käräjäoikeus katsoo asiaan sovellettavien säännösten ja Palorinteen työnkuvastaan kertoman perusteella selvitetyn, että putoamissuojaussuunnitelman laatiminen on ollut ensisijaisesti päätoteuttajan edustajan Pentti Palorinteen tehtävänä.

4. Kuukulkijan käyttäminen nousutienä

4.1 Säännökset

Työturvallisuuslain 32 §:n mukaan työpaikan ja työskentelypaikkojen kulkuteiden, käytävien, uloskäytävien ja pelastusteiden, työskentelytasojen ja muiden alueiden, joissa työntekijät työnsä vuoksi liikkuvat, on oltava turvallisia ja ne on pidettävä turvallisessa kunnossa. Rakennustyöasetuksen 31 §:n mukaan kaikille työskentelypaikoille on järjestettävä riittävästi turvallisia, tarkoituksenmukaisia, helposti käytettäviä, soveltuvia ja tarvittaessa selvästi merkittyjä kulkuteitä. Kulkutiet, lattiat, portaat, käytävät ja vastaavat on pidettävä sellaisessa kunnossa, että liukastumis-, kompastumis- ja putoamisvaara on mahdollisimman vähäinen. Työskentelykohteisiin tulee järjestää turvallinen kulku ottaen huomioon muun muassa kulkukertojen tiheys, työskentelypaikan korkeus ja työskentelyn kesto.

4.2 Näyttö

Palorinne on kertonut, että katon jyrkemmällä puolella oli haki-telineet, joiden ylimmälle tasolle päästiin siten, että talon sisällä olleita portaita pitkin noustiin toiseen kerrokseen ja siellä olleen ikkunan, jonka eteen oli laitettu työskentelyaikaiset portaat, kautta noustiin ulos telineelle. Yleensä haki-telineelle noustaankin telineeseen kuuluvia portaita pitkin, mutta tällä työmaalla oli päätetty, että telineelle noustaankin talon sisältä käsin. Näin siksi, etteivät esimerkiksi lapset pääsisi kiipeilemään telineille. Katon loivemmalle puolelle noustiin kuukulkijalla. Turvaköysi olisi ainakin ollut mahdollista pitää koko ajan kiinni katossa. Kenelläkään ei ollut mitään sitä vastaan, että katolle noustiin kuukulkijan kanssa. Palorinne ei ole muistanut, mitä kuukulkijan käyttöohjeissa sanottiin sen käyttötarkoituksesta. Kuukulkijassa on oviaukko, josta poistuttiin katolle mentäessä. Ei siis ollut mitään tipautusta katolle siirryttäessä. Palorinteen mukaan kuukulkijan käyttäminen todettiin ylivoimaisesti turvallisimmaksi vaihtoehdoksi mennä katolle. Aluehallintovirasto teki 28.11.2013 tarkastuksen työmaalle. Tuolloin AVI huomautti, että haki-telineiltä puuttui jalkalistat ja kaksi vaakakaidetta ja että

katon loivemmalle puolelle tulee lisätä kaiteita. Puutteet korjattiin heti tarkastuksen jälkeen. Tarkastushetkellä kuukulkija oli käytössä ja työmiehet katolla. AVI:n tarkastaja ei sanonut, että kuukulkijaa ei olisi saanut käyttää.

Penttilän mukaan kuukulkijaa on käytetty monella muullakin työmaalla siirryttäessä katolle. Penttilä mukaan missään ei ole kielletty, ettei sitä saisi käyttää henkilönostimena.

Aluehallintoviraston tarkastaja Leinonen on todennut, että rakennusalalla linjana on se, että kuukulkijaa ei käytetä hissinä katolle noustaessa. Joissakin tapauksissa on myönnetty poikkeuslupia tasakattoisille työmaille, jos porrastornin tekemistä ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi.

Todistaja Laurell on kertonut, että kulku katolle oli järjestetty kuukulkijan avulla. Vaihtoehtoinen kulku katolle oli kurottajan avulla. Laurellin mukaan tälläkin työmaalla oli tilanteita, joissa valjaita ei voinut kiinnittää minnekään.

Todistaja Rautavuori sen sijaan on kertonut, että siirryttäessä kuukulkijalla katolle turvaköyden sai suoraan kuukulkijasta kiinni kattoon.

4.3 Näytön arviointi ja johtopäätökset

Asiassa kirjallisena todisteena esitetyn tarkastuskertomuksen (syyttäjän kirjallinen todiste 1) mukaan Aluehallintovirasto on tehnyt tarkastuksen työmaalle 28.11.2013 eli kuusi päivää ennen tapaturmapäivää. Palorinne on tuonut esiin, ettei tarkastaja huomauttanut kuukulkijan käyttämisestä tuolloin, vaikka se oli tarkastuksen aikana käytössä. Käräjäoikeus toteaa korkeimman oikeuden ratkaisusta 2013:56 ilmenevällä tavalla, ettei velvollisuus noudattaa työturvallisuuslakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä riipu siitä, ovatko työturvallisuusviranomaiset valvonta- ja tarkastustoiminnassaan kiinnittäneet huomiota mahdollisiin turvallisuuspuutteisiin. Näin ollen pelkästään se, että Aluehallintoviraston tarkastaja ei ole tarkastuskäynnillään puuttanut kuukulkijan käyttämiseen nousutienä, ei automaattisesti merkitse vastuuvapausperustetta.

Käräjäoikeus toteaa asiassa selvitetyn, että peltityömiehet kulkivat katolle aina henkilönostimen avulla. Sen sijaan epäselväksi on jäänyt, onko kuukulkijalla katolle noustaessa ollut mahdollista olla koko ajan kiinni turvavaljaiden avulla katossa tai kuukulkijassa vai onko turvavaljaiden käyttämättä jättäminen johtunut vain työntekijöiden omasta menettelystä. Käräjäoikeus toteaa, ettei asiassa ole näytetty, että kuukulkijan käyttöohjeet kieltäisivät nostimen käyttämisen hissinä ja että turvavaljaiden käyttö ei olisi ollut mahdollista. Käräjäoikeus katsoo siten jääneen näyttämättä, että kuukulkijan käyttäminen nousutienä olisi vastoin työturvallisuusmääräyksiä.

5. Kunnossapitotarkastukset (TR-mittaukset)

5.1 Säännökset

Rakennustyösetuksen 16 §:n mukaan rakennustyömaalla on työn aikana ainakin kerran viikossa tehtävä kunnossapitotarkastus ja turvallisuusseuranta. Tarkastuksen kohteena tulee olla muun muassa työmaan putoamissuojaus, telineet, kulkutiet ja muut turvallisuuden kannalta merkittävät asiat. Asetuksen 17 §:n mukaan työmaan vastuuhenkilön tai tämän tehtävään määräämän henkilön on tehtävä edellä mainitut tarkastukset ja tarkastuksista on pidettävä pöytäkirjaa tai muuta tallennetta. Pöytäkirjasta on käytävä ilmi mahdolliset työmaata koskevat huomautukset sekä milloin esitetyt korjaukset on tehty.

5.2 Näyttö

Palorinne on kertonut, että työmaalla tehtiin TR-mittauksia joka viikko, välillä jopa kaksi kertaa viikossa. Jos työmaalla havaittiin olennaisia muutoksia, ne kirjattiin ylös. Edellisellä viikolla tehdyn havaintolistan kanssa he Penttilän kanssa kiersivät rakennuksen aina seuraavalla viikolla. Esa Rissanen vetämässä kerran kuukaudessa järjestetyssä työmaakokouksessa käytiin TR-mittausten tulokset läpi. Penttilä on kertonut, että TR-mittauksia tehtiin viikoittain, mutta niissä tehtyjä havaintoja ei kirjattu kuin 2-3 viikon välein, jos tilanne ei ollut muuttunut edellisestä viikosta. Todistaja Kask on kertonut havainneensa, että TR-mittauksia tehtiin joka viikko. Todistaja Rautavuori on kertonut, että rakennuttajan puolelta mestari kierteli työmaalla tarkastamassa työturvallisuusasioita ja huomauttelemassa puutteista. Rissanen on kertonut toimineensa työmaakokouksissa puheenjohtajana. Lokakuussa kokouksissa havaittiin, että TR-mittauksissa oli puutteita. Rissanen oli edellyttänyt, että puutteet on korjattava tai muuten työmaa pysäytetään. Seuraavassa kokouksessa TR-mittaukset olivat paremmat.

5.3 Näytön arviointi ja johtopäätökset

Käräjäoikeus pitää edellä selostetun henkilötodistelun perusteella sinänsä uskottavana, että TR-mittauksia tehtiin työmaalla asetuksen edellyttämällä tavalla ainakin kerran viikossa. Koska tarkastuksista ei kuitenkaan ole pidetty pöytäkirjaa, ovat Palorinne ja Penttilä laiminlyöneet asetuksen mukaisia velvollisuuksiaan.

6. Vastaajien menettely

Käräjäoikeus katsoo, että Palorinne työskentelemällä päätoteuttajan palveluksessa vastaavana mestarina on laiminlyönyt velvollisuutensa suunnitella ja varmistaa, että työt katolla voidaan tehdä turvallisesti ja että katolla tehtävien töiden putoamissuojaus olisi toteutettu rakenteellisesti, laiminlyönyt velvollisuutensa suorittaa tai varmistaa, että hänen määräämänsä henkilö suorittaa työmaalla viikoittaiset kunnossapitotarkastukset ja pitää niistä kirjallista tallennetta sekä laiminlyönyt valvoa, että hänen alaisenaan työskennellyt työnjohtaja Penttilä noudattaisi osaltaan työturvallisuusmääräyksiä.

Käräjäoikeus katsoo, että Penttilä on työskentelemällä pääurakoitsijan työnjohtajana ja työmaan työsuojelupäällikkönä laiminlyönyt velvollisuutensa valvoa, että työntekijöiden työskentely ja työskentelyolosuhteet putoamisvaarallisella alueella ovat olleet turvallisia, laiminlyönyt velvollisuutensa varmistaa, että katolla tehtävien töiden putoamissuojaus olisi toteutettu rakenteellisesti sekä laiminlyönyt velvollisuutensa suorittaa työmaalla viikoittaiset kunnossapitotarkastukset ja pitää niistä kirjallista tallennetta.

Palorinne ja Penttilä ovat molemmat osaltaan huolimattomuudesta rikkoneet työturvallisuusmääräyksiä ja aiheuttaneet työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden. Käräjäoikeus toteaa, että näyttöä siitä, että he olisivat toimineet tahallisesti, ei ole esitetty.

II Kuolemantuottamus

1. Sovellettavista säännöksistä ja arvioinnin lähtökohdista

Syyttäjä on katsonut, että Palorinne ja Penttilä ovat syytekohdassa 1 mainittujen laiminlyöntien johdosta osaltaan myötävaikuttaneet siihen, että

Vihantola on päässyt putoamaan katolta ja näin olleen huolimattomuudellaan osaltaan aiheuttaneet Vihantolan kuoleman.

Työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Huolehtimisvelvollisuuden laajuutta rajaavina tekijöinä otetaan huomioon epätavalliset ja ennalta arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, ja poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää huolimatta kaikista aiheellisista varotoimista.

Käräjäoikeus toteaa, että lainkohta asettaa työnantajalle jatkuvan velvoitteen olla selvillä työympäristöstä, työyhteisön tilasta ja työtapojen turvallisuudesta. Peruslähdekohtana voidaan pitää sitä, että työntekijän tai muun henkilön menettely ei poista työnantajan ja tämän edustajan työturvallisuutta koskevia velvollisuuksia. Tämän vuoksi myös tällaiseen toimintaan on varauduttava kohtuullisin toimenpitein. Toisaalta työnantajalla on lähtökohtaisesti oikeus luottaa siihen, että työntekijät noudattavat annettuja ohjeita ja määräyksiä. Työnantajalla ei voi olla vastuuta tilanteessa, jossa tietoisesti rikotaan turvamääräyksiä. Työnantajalta ei voida myöskään edellyttää, että työntekijöitä valvotaan tauotta. Työntekijän huolimattomuus voi nousta merkitykselliseen asemaan, mikäli työntekijän menettely on sellaista, ettei vahinko ole ollut työnantajan ennakoitavissa, vaikka työnantaja onkin riittävällä tavalla varautunut vahinkoihin.

Työturvallisuusrikos ei edellytä seurauksen tai edes vaaran aiheutumista, vaan se täyttyy jo työturvallisuusmääräysten rikkomisella tai niiden vastaisen tilan aiheuttamisella. Työntekijän omalla huolimattomuudella on merkitystä, kun arvioidaan sitä, onko työnantajan työturvallisuusmääräysten vastainen menettely ollut riittävässä syy-yhteydessä tapaturmaan, vai onko se johtunut työntekijän omasta menettelystä.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että edellytyksenä syy-yhteydelle on, että laiminlyöty teko olisi todennäköisesti estänyt seurauksen. Arvioitavaksi siten tulee, olisiko Vihantola pudonnut katolta ja menehtynyt putoamisen seurauksena siitäkkin huolimatta, että työturvallisuusmääräyksiä olisi noudatettu.

2. Näyttö

Palorinne ja Penttilä ovat yhtenevästi kertoneet, että kaikki työntekijät, myös peltityöntekijät, on perehdytetty ennen töiden aloittamista. Tapahtuma-aamuna Penttilän omat työmiehet oli jo ohjeistettu työhön. Peltityöntekijät Laurell ja Vihantola eivät olleet vielä saapuneet työmaalle. He tulivat normaalistikin vähän myöhemmin kuin muut. Penttilä oli ehtinyt lähteä kauppaan ennen kuin peltityömiehet saapuivat, joten heitä ei kukaan ottanut vastaan. He olivat ryhtyneet oma-aloitteisesti töihin, mikä ei ollut epätavallista.

Tapahtumahetkellä ikkunan, jota kautta töitä tehtäessä telineille siirryttiin, eteen oltiin jo laitettu höyrysulkumuovi ja laudat eikä tapahtumahetkellä haki-telineille ollut minkäänlaista kulkua, koska telineet olivat tuolloin käyttökiellossa. Telineet oli jätetty talon jyrkän katon puolelle, koska tarkoituksena oli hyödyntää niitä myöhemmin seinätöiden tekemisessä. Telineiden molempiin päihin oli laitettu isot plakaatit, joissa luki telineiden olevan käyttökiellossa. Lisäksi kaikki työntekijät varmasti tiesivät, ettei telineille olisi saanut tuolloin mennä. Kattorakenteen ja välipohjan välissä on ollut 0,5 m x 0,5 m suuruinen aukko, josta Vihantolan on Palorinteen ja Penttilän käsityksen mukaan täytynyt pujottautua telineiden ylimmälle tasolle.

Vihantola ei ole ylettänyt nousemaan suoraan haki-telineen ylimmältä tasolta katolle, joten hänen on täytynyt ottaa jalkalistat pois ja siirtää ne syrjään, minkä jälkeen hänen on täytynyt nostaa haki-telineen kaksi tasoa ylemmäs. Tämän tehtyään Vihantola on päässyt kiipeämään putkea pitkin ylemmäs nostamalleen tasolle ja siitä katolla olleille tikkaille. Vihantolan nostamat telineen tasot ovat näkyneet Palorinteen heti putoamisen jälkeen ottamasta valokuvasta (vastaajien todiste 4).

Palorinne ja Penttilä ovat kertoneet, että katon jyrkemmälle puolelle ei olisi pitänyt enää mennä ja kattoa vasten nojanneista lapetikkaistakin oltiin jo otettu stopparit pois. Vihantola oli itse sanonut jollekin, etteivät tikkaat olleet enää käytössä ja hän oli itse ollut poistamassa niiden stoppareita.

Palorinne ja Penttilä ovat arvioineet, että puutikapuut eivät olisi päässeet liukumaan telineiden ylimmän tason ja kaiteen välistä ja Vihantola ei olisi tippunut maahan asti, jos hän ei olisi nostanut haki-telineen kahta tasoa ylemmäs ja jättänyt käyttämättä turvalajaita. Vihantolan olisi pitänyt mennä katolle loivalta puolelta kuukulkijalla, mikäli hänellä olisi ollut vielä katolla töitä. Vihantolan käyttämä reitti ei ollut ennalta-arvattava ja hän oli menetellyt kaikkien annettujen ohjeiden vastaisesti.

Todistaja Kask on kertonut asentaneensa noin viikkoa ennen tapaturmaa haki-telineiden päihin ja ehkä myös sivuun 120 cm x 120 cm kokoiset kyltit, joissa luki punaisella teksti käyttökiellossa. Kaskin mukaan työmaalla tiedettiin yleisesti, että telineet eivät olleet käytössä.

Todistaja Kumpulainen on kertonut ST Rakennus-Pelti Oy:n huolehtineen siitä, että heidän työntekijänsä suorittavat työturvallisuuskoulutuksen. Myös Vihantola oli suorittanut työturvallisuuskoulutuksen ja hänet oltiin perehdytetty kyseisellä työmaalla työturvallisuusasioihin (syyttäjän kirjallinen todiste 5).

Todistaja Laurell on kertonut tulleen yhtä matkaa Vihantolan kanssa työmaalle tapaturmapäivänä. Tuolloin oli ensimmäinen pakkasaamu ja he olivat Vihantolan kanssa pohtineet, että olikohan katto kovin liukas. Kuukulkija, jolla katolle normaalisti mentiin, oli kyseisenä aamuna varattu. Vaihtoehtoinen kulku katolle oli kurottajan avulla, mutta sen kuski ei ollut tuolloin paikalla. Timpuri, joka ajoi kuukulkijaa, sanoi osaavansa käyttää kurottajaa ja voivansa ajaa heidät sillä katolle. Vihantolan piti laittaa kompressori päälle ja yhtäkkiä Laurell kuulikin Vihantolan huikkaavan katolta, että siellä on liian liukasta ja ettei siellä voi olla. Laurell itse oli tuolloin nostamassa työkaluja autosta pois. Laurell kuuli tämän jälkeen jonkun huutavan, että joku tippui katolta. Laurell on kertonut, että heidän piti kyseisenä päivänä pellittää kattoa loivalla puolella eikä Laurell ole tiennyt, miksi Vihantola oli kiivennyt katolle, etenkin kun he olivat juuri aiemmin keskustelleet, että mitenköhän liukas se on. Laurell on kertonut, että katon jyrkemmällä puolella työskennellessään he joutuivat käyttämään rakentamiaan tikkaita, jotta pysyivät katolla. Kun jyrkempi puoli oli saatu valmiiksi, he olivat irrottaneet tikkailta stopparit ja laskeneet ne haki-telinettä vasten. Vihantola oli Laurellin mukaan tiennyt, ettei tikkaita voinut enää käyttää, koska he olivat yhdessä purkaneet stopparit. Tikkaat eivät tuolloin enää olleet missään kiinni vaan nojasivat vain 45 asteen kulmassa katolla tasoa vasten. Laurell on kertonut, että ilmeisesti Vihantola oli mennyt katolle nousemalla räystäään alta välipohjasta haki-telineelle. Telineettä oli pari päivää aiemmin laskettu alemmas kun työt jyrkällä puolella oli saatu valmiiksi. Laurell ei ole muistanut, miten heidän kanssaan on käyty läpi työturvallisuusasioita tai onko hän saanut putoamissuojasuunnitelmaa. Laurell on kertonut, että työmaat

saattavat vaihtua viikon välein ja he kuulevat usein työturvallisuusselostukset, joten hän ei siksi pysty sanomaan, miten asioita on milläkin työmaalla käyty läpi.

3. Näytön arviointi ja johtopäätökset

Käräjäoikeus katsoo selvitettyksi, että Vihantola on perehdytetty työturvallisuusasioihin sekä työnantajansa ST Rakennus-Pelti Oy:n että Palorinteen ja Penttilän toimesta.

Palorinne ja Penttilä ovat katsoneet, että Vihantolan katolle meno pujottautumalla kattorakenteen ja välipohjan välissä olleesta 0,5 m x 0,5 metrin suuruisesta aukosta on ollut ennalta-arvaamatonta. Ottaen huomioon, että kulku haki-telineille on aiemminkin tapahtunut rakennuksen sisältä 2. kerroksen kautta, käräjäoikeus katsoo, ettei talon sisäkautta telineille meneminen sinänsä voi olla ennalta-arvaamatonta.

Tässä tapauksessa kuitenkin työntekijöiden aiemmin käyttämä reitti oli jo tukittu. Haki-telineet ovat lisäksi olleet käyttökiellossa. Vaikka rakennuksen sisällä ei ole ollut kylttiä, joka ilmoittaisi telineiden olevan käyttökiellossa, on käräjäoikeuden arvion mukaan käytetyn reitin sulkeminen ollut riittävä osoitus siitä, että tämä aiemmin käytetty reitti ei ole enää käytettävissä. Lisäksi telineiden päissä olleet kyltit ovat osoittaneet, etteivät telineet olleet käytössä. Työntekijät ovat kertoneet, että siitä myös yleisesti oltiin ilmoitettu työmaalla.

Käräjäoikeus toteaa selvitettyksi, että Vihantolan työtehtävät eivät olisi edellyttäneet menemistä katon jyrkälle puolelle. Hän on käyttänyt tapaturmapäivänä käyttökiellossa olleita haki-telineitä menemällä niille kohdasta, josta ei normaalisti telineille menty. Hän on mahdollisesti nostanut itse haki-telineiden tasoja päästäkseen tikapuulle, joiden stopparit hän oli itse irrottanut ollen siten tietoinen, etteivät ne ole missään kiinni. Hän on jättänyt käyttämättä turvavaljaita. Käräjäoikeus katsoo edellä mainittujen seikkojen perusteella, että Vihantolan oma myötävaikutus putoamiseen on ollut niin suurta, ettei putoamista olisi voitu välttää, vaikka vastaajat olisivat noudattaneet kaikkia edellä syytekohtassa 1 käsitellyjä työturvallisuusmääräyksiä. Käräjäoikeus katsoo, ettei Palorinteen ja Penttilän työturvallisuusmääräysten vastainen menettely ole ollut riittävässä syy-yhteydessä tapaturmaan ja syyte kuolemantuottamuksesta on näin ollen hylättävä.

Rangaistuksen mittaaminen

Rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen.

Käräjäoikeus katsoo, että sakkorangaistus on oikeudenmukainen rangaistus Palorinteen ja Penttilän syyksi luetusta rikoksesta.

Käräjäoikeus on vahvistanut päiväsakon rahamäärän viimeksi toimitetun verotuksen eli vuoden 2014 verotustiedoista ilmenevien tulojen perusteella.

Todistelukustannukset

Palorinne ja Penttilä velvoitetaan yhteisvastuullisesti suorittamaan valtiolle oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 1 §:n nojalla sen varoista maksettavaksi määrätyt todistelukustannukset, koska ne ovat olleet tarpeen syytekohtaan 1 selvittämiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 1 a §:n 1 momentin mukaan jos syyttäjän syyte tai muu vaatimus hylätään, jätetään tutkimatta tai jää sillensä, valtio on vastaajan vaatimuksesta velvollinen korvaamaan vastaajan kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. Pykälän 2 momentin mukaan jos samassa asiassa on esitetty useita syytteitä tai muita vaatimuksia, joista osa hyväksytään ja osa ratkaistaan 1 momentin mukaisesti, oikeudenkäyntikulujen korvausta ei tuomita, ellei ole erityistä syytä sen suorittamiseen osaksi.

Käräjäoikeus katsoo, ettei asiassa ole erityistä syytä korvata Palorinteen ja Penttilän oikeudenkäyntikuluja osaksi valtion varoista.

Syytteen kohdassa 2 tultua hylätyksi, tässä syytekohdassa asianomistajina olleiden Henna Salkusen ja Joel Vihantolan sekä Lassi-Jussi, Raija, Lari ja Eetu Vihantolan oikeudenkäyntikuluvaatimukset hylätään.

Lopputulos

Käräjäoikeus on ratkaissut asian tuomiolauselmaista ilmenevällä tavalla.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus**Tuomiolauselma**

15/147873

09.11.2015

Asianumero

R 15/423

Vastaaja

Pentti Tapani Palorinne, 110658-149P

Hylätty syyte

2. Kuolemantuottamus
04.12.2013

Syyksi luettu rikos

1. Työturvallisuusrikos
04.12.2013
Rikoslaki 47 luku 1 § 1
Työturvallisuuslaki 8 §, 10 §, 32 §, 49 §, 51 §, 52 §
Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 3 §,
10 §, 13 §, 16-17 §, 27-28 §

Rangaistusseuraamukset

Sakko
25 päiväsakkoa à 31,00 euroa = 775,00 euroa

Korvausvelvollisuus

Vastaajat Palorinne ja Penttilä veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan
valtiolle todistelukustannukset 844 euroa.
Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus**Tuomiolauselma**

15/147873

09.11.2015

Asianumero
R 15/423**Vastaaja**

Lasse Antero Penttilä, 280567-1430

Hylätty syyte

2. Kuolemantuottamus
04.12.2013

Syyksi luettu rikos

1. Työturvallisuusrikos
04.12.2013
Rikoslaki 47 luku 1 § 1
Työturvallisuuslaki 8 §, 10 §, 32 §, 49 §, 51 §, 52 §
Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 3 §,
10 §, 13 §, 16-17 §, 27-28 §

Rangaistusseuraamukset

Sakko
20 päiväsakkoa à 247,00 euroa = 4 940,00 euroa

Korvausvelvollisuus

Vastaajat Palorinne ja Penttilä veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan
valtiolle todistelukustannukset 844 euroa.
Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Muutoksenhaku

Annettiin muutoksenhakuohje.

Syyttäjä Heidi Nummela on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon siltä osin kuin syyte on hylätty.

Asianomistaja Salkunen Henna Johanna on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon syytekohtan 2 ja rangaistuksen määräämisen osalta.

Asianomistaja Vihantola Lassi-Jussi on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon syytekohtan 2 ja oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun osalta.

Asianomistaja Vihantola Raija Maria on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon syytekohtan 2 ja oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun osalta.

Asianomistaja Eetu Aleksanteri Vihantola on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon syytekohtan 2 ja oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun osalta.

Asianomistaja Lari Jussi Tapani Vihantola on määräajassa hyväksytysti ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon syytekohtan 2 ja oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun osalta.

Valituksen määräpv: 09.12.2015

Vastavalituksen määräpv: 23.12.2015

Lainvoimaisuus

Tuomio ei ole lainvoimainen

Allekirjoitus

Käräjätuomari Laura Nordberg